

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæstio 1. An nullus apex aut iota transibit à lege?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

seruando. Nec vero id ipsum simpliciter posuit, sed ut audito-
rem excitaret, atque ostenderet, perfectiorem se introducere
disciplinam. De leg's igitur impleione vsque ad finem
loquitur, cuius nulla pars est, quæ non aliquando ab
aliquo perfecte seruata sit, semperque vsque ad fi-
nem sæculi seruanda.

VERSUS 20.

*Qui ergo soluerit vnum de manda-
tis istis minimis, & docuerit sic
homines, minimus vocabitur in
regno cælorum. Qui autem fece-
rit, & docuerit, hic magnus voca-
bitur in regno cælorum.*

QVÆSTIO I.

*An hic recte concludant Sæctarii nullum esse
peccatum veniale?*

§. 1. **R**espondi de hoc loco in defens. Bellarm. l. i.
c. 12. contra Pareum, libro quem merito de
crudelitate Calvinistica appellauit. Verum ob alio-
rum obiectiones vberius hoc loco respondendum
est. Omnium quidem illa est argumentatio. Viola-
tio minimi mandati excludit regno cælorum; mini-
ma igitur peccata sunt mortalia. Ita Calvinus l. 2. c. 8.
„ §. 59. [Vtinam (inquit) reputarent quid sibi vellet illud
„ Christi dictum, qui transgressus fuerit vnum de man-
„ datis istis minimis, & docuerit sic homines, nullus ha-
„ bebitur in regno Cælorum. An ex eo numero non sunt,
„ dum legis transgressionem ita extenuare audent, ac si
„ digna morte non esset? Atqui oportuerat considera-
„ re, non simpliciter quid præcipitur, sed quisnam sit
„ ille qui præcipit, quia in qualicumque mandata ab eo
„ Legis transgressiuncula eius authoritati derogatur.
„ An illis parum est Dei Maiestatem vllâ in re violari?
„ quicquid, Deinde si suam in Lege voluntatem exposuit Deus,
„ displicet, quicquid Legi contrarium est, illi displicet.] Atque
„ hæc hunc in modum Calu. hoc loco insinuat. Daniel
„ est malum. Tossan. alii. Responderat Bellarmin. & Patrum au-
„ thoritate responsionem firmauerat. Non dicit, qui sol-
„ uerit, sed, qui soluerit & docuerit sic homines, non exclu-
„ ditur qui otiosum verbum dixerit, sed qui negarit esse
„ peccatum, otiosa loqui. Ita Hieronymus, & Augusti-
„ nus de Sermone Domini in monte l. 1. Altera eorum-
„ dem solutio, minima vocari, non quorum violatio
„ minimi sit criminis, sed quæ seruata minimè perfici-
„ ant, ut non adulterabis, & cætera de genere horum,
„ perfectiora enim tradidit Dominus. Tertia D. Chry-
„ sostomi, minima vocari modestiæ causa à Christo, illa
„ quæ ipse adiecit. Denique illa non irasci, non tacere,
„ non fatue dicere esse eiusdem mandati gradus. Hic
„ sensus Bellarminianæ responsionis.
„ Illi obiicit Pareus pag. 152. [Primo. Etsi præcipue
„ falsis doctoribus, legis diuinæ deprauatoribus ibi mi-
„ netur, eandem tamen pœnam deinceps ad quosuis
„ legis transgressores extendit, non dicit: nisi abundaue-
„ rit doctrina vestra, sed iustitia vestra, ergo non solis deprau-
„ atoribus, sed violatoribus exclusionem minatur.
„ 2. Insultum est, minima vocari non occides, & similia,
„ nam etiam illud: non concupisces, huc pertinet. 3. Alia
„ glossa est absurdior, quia Christus non addidit noua
„ mandata, sed vetera vindicauit à corruptelis. Minima
„ vero mandata vocat quadam mimeli, nam Mosaicam
„ Legem suis deprecatoribus postponebat. 4. De gradibus
„ nodum astringit, non soluit: Totum enim manda-

tum violatores regno cælorum excludit, ergo & o-
mnes gradus. Totum enim mandatum prohibet ge-
nus homicidii, gradus mandati prohibent species ho-
micidii, omne autem homicidium tam in genere, quam
in specie excludit.]

Excepi obiectionem in hunc modum: Non me-
lior igitur patrum, quam Bellarmini conditio, eorum
glossa, insulsa, absurda. Calvinistarum sola, palato
facit, & auribus expositio, Ne temere tamen assentia-
mur, omnia probemus.

Ad. 1. Agit illis verbis Dominus, de doctrinæ de-
prauatoribus. Nam toto illo capite, non modo mo-
res Scribarum & Phariseorum perstringit, sed etiam
doctrinæ corruptionem, & his ipsis verbis hoc eum
agere, non tradunt modo orthodoxi, quos Pareus o-
dit, verum etiam Magistri eius, quibus inscius con-
tradicit.

Sed obiicit: De vitâ & moribus etiam postea tractat cum
ait, Nisi abundauerit iustitia vestra plus quam scribarum, &
Phariseorum. Respondeo id verissimum esse, nec ne-
gamus etiam improbos mores regno cælorum exclu-
dere. Qui soluerit vnum de mandatis, & cuius iusti-
tia non abundauerit plusquam Phariseorum, damna-
tionis sententia percellitur, non tamen ideo non agi-
tur prioribus, de facto doctrinæ coniunctim solu-
entibus, posterioribus, de solis factis, non doctrina.
De doctrina prius, de factis deinceps agitur, de factis
vero enormibus, nam quorum iustitia par erat iustitiæ
Phariseorum, hypocritæ erant flagitiosissimi, non le-
uibus obnoxii. Cum ergo iungantur à Christo facta
& doctrina, non debent à nobis seungi.

Nunc etiam hoc addo. Hier. August. l. 1. de Ser-
moni in monte, c. 16. & 17. Chrysost. hom. 16. in
Matth. Greg. l. 19. in Iob. non modo ita interpretari.
Sed etiam vi verborum coactos Calvinianos, Verba
Danielis Tossant. [Et sic docuerit homines, Ergo
ne licet impune soluere legem, modo quis non do-
ceat. Respond. soluere legem hoc loco significat con-
temni de ea loqui, illam eneruare & male interpre-
tari: quod nominatim fiebat à Phariseis, quos expref-
se taxat, vt ex sequenti versu apparet: Ideo non libe-
rantur à pœna violatores Legis, in genere: verum hoc
loco peculiare iudicium denuntiatur falsis doctori-
bus & interpretibus. Ac si debant quidem Pharisei in
Cathedra Moysi, quatenus lex in templo & Synago-
gis agebatur. Sed rursus illam solvebant & enerua-
bant falsis suis interpretationibus, omnia in externa
quadam obedientia collocantes.]

Quin & Wolfgangus Musculus expresse idem
asserit, vt Pareo maior cum suis, quam nobiscum sit
contentio. Verba sunt. [Ista conclusionis vice ex
præmissis inferuntur, & cum primis doctores regni
cælorum concernunt. Non enim simpliciter di-
cit: Quisquis soluerit vnum ex mandatis hæc mi-
nimis, minimus vocabitur in regno cælorum. Quis-
quis autem fecerit, hic magnus vocabitur. Sed vtraq;
parte addit: Et docuerit. Videtur autem hæc conclu-
sione partim respicere ad id quod dixit, ne existime-
tis quod venerim ad destruendam legem aut Prophe-
tas: partim admonere discipulos, quæ doctrinæ pari-
ter ac vitæ perfectio à doctoribus requirenda sit in re-
gno cælorum: id est, Ecclesiæ illa noui Testamenti.
Quasi diceret, Longe alia perfectione vitæ & doctri-
næ opus est doctoribus in regno cælorum, quam à
scribis & Phariseis præstari videtis: tam videlicet ab-
est, vt venerim ita annuntiare regnum Dei, vt diuinæ
legis veritatem ac vigorem eneruem. Affirmo enim
vobis, minimos fore vos in regno cælorum, si scriba-
rum more vel minima legis mandata solueritis, & sic
docueritis homines.]

§. 2. Ad 2. & 3. Cum reprehensionem SS. Patrum
finit